

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, I-QISM

Google
scholar

RePEc
RESEARCH PAPERS
IN ECONOMICS

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
I-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INVESTITSION FAOLIYATNI RAG'BATLANTIRISH VA BAHOLASHNING XORIJIY TAJRIBASI	34
Aytmuratova Ulbike Jalgasovna BREND POZITSİYALASH STRATEGİYASINI ISHLAB CHIQISHDA BOZOR TADQIQOTLARI METODIKASI	41
Jumayeva Zulfiya Qayumovna GLOBAL MOLIYAVIY BEQARORLIKNING O'ZBEKISTON MILLIY VALYUTASI BARQARORLIGIGA TA'SIRI	46
Davlatova Nilufar Avazovna KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGI: MANZILLI SAMARADORLIK INDEKSI (MSI) ASOSIDA BANDLIK DASTURLARINI BAHOLASH (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	50
Eshmurodov Adhamjon Rahmonjonovich АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ ООО «SAM PULSAR DISTRIBUTORS»	61
Мусаева Шоира Азимовна KICHIK BIZNESDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINING O'RNI VA AHAMIYATI	68
Tukhtasinova Intizorkhon Sherzod qizi GLOBALLASHUV DAVRIDA JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'ZGARISHLARNING YANGI O'ZBEKISTONGA TA'SIRI	73
Jahongir Nurulloevich Jurayev YASHIL INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGI	77
Nasulloeva Oydiyoy Saidovna ПРИВЛЕЧЕНИЕ МОЛОДЁЖИ К ЭКСПОРТУ ЦИФРОВЫХ УСЛУГ: МЕХАНИЗМ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ	82
Палвонова Севара Бахромовна MINTAQA IQTISODIYOTINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHDA IT-PARKLARNING NAZARIY VA INSTITUTSIONAL ASOSLARI	94
Sultanova Zuxra Jaksilikovna INSON KAPITALINING KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	99
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich Dilmurodov Komiljon Ahmad o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ENERGIYA SAMARADORLIGINI MONITORING QILISHNING INTEGRATSIYALASHGAN UZEMS MODELI	103
Bobobekov Ergash Abdumalikovich AUDIT JARAYONIDA MOLIYAVIY FIRIBGARLIK BELGILARINI ANIQLASHNING TAHLILIY TARTIB-TAOMILLARINI TAKOMILLASHTIRISH	108
Xusanov Shuxrat Burxanovich FROM AUTOMATION TO STANDARDIZATION: OPERATIONS MANAGEMENT CHALLENGES IN UZBEKISTAN'S HOSPITALITY SECTOR	115
Asal Kadirova СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ГОСТИНИЧНЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ НА ОСНОВЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	125
Нигматова Сугдиена Жалолiddин кизи	

SANOAT 4.0 TEXNOLOGIYALARINING RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHI VA UZOQ MUDDATLI IQTISODIY O'SISHDAGI ROLI	131
Komilova Dilafuz Rustam qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MAISHIY XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	137
Samiyeva Gulnoza Toxirovna	
O'taganov Fazliddin Isroil o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СТРАХОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТСКИХ ОРГАНИЗАЦИЙ	142
Эргашева Файёза Боходир кизи	
МЕХАНИЗМЫ ГАРМОНИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКЕ	146
Жиенбаева Айсанем Оразбаевна	
XORAZM VILOYATIDA SHOLI YETISHTIRISHNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA UNING RESPUBLIKA SHOLICHILIGIDAGI O'RNI	154
Matrasulova Feruza Baxodirovna	
YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATINING HUQUQIY ASOSLARI VA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	159
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
ФОРМИРОВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ БЮДЖЕТНЫХ ПРОГРАММ В СФЕРЕ СТРОИТЕЛЬСТВА И ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА: МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ	166
Мирзаева Дилдора Иномовна	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI VA KREDIT RISKLARI HOLATINI BAHOLASH (DAVLAT BANKLARI MISOLIDA)	174
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	183
Aslanova Dilnoza Fatilloyevna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TASHKILOT BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: NAZARIY YONDASHUVLAR VA BAHOLASH METODOLOGIYASI	187
Raxmonova Nilufar Umedovna	
HUDUDIIY IQTISODIYOT TARKIBIY O'ZGARISHLARINI SHAKLLANTIRISHDA SANOATLASHUV, XIZMATLAR SEKTORI VA INVESTITSİYALARINING ROLI	196
Raxmonqulova Nafisa Olimjon qizi	

HUDUDIY IQTISODIYOT TARKIBIY O'ZGARISHLARINI SHAKLLANTIRISHDA SANOATLASHUV, XIZMATLAR SEKTORI VA INVESTITSİYALARNING ROLI

Raxmonqulova Nafisa Olimjon qizi

Osiyo xalqaro universiteti Iqtisodiyot kafedrası

o'qituvchisi, tayanch doktorant

E-mail: nafisarahmonkulova5@gmail.com

ORCID: 0009-0005-1307-7159

Annotatsiya. O'zbekiston hududlari iqtisodiyotidagi tarkibiy o'zgarishlarni shakllantirishda sanoatlashuv, xizmatlar sektorining kengayishi va investitsiya faolligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi 2021–2025-yillardagi rasmiy statistik ma'lumotlar asosida mamlakat va uning hududlarida yalpi hududiy mahsulotning tarmoq tarkibidagi siljishlarni, asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar dinamikasini hamda ularning tarkibiy o'zgarishlarga ta'sirini aniqlashdan iborat. Tadqiqot natijalari mamlakat miqyosida xizmatlar sohasi yalpi hududiy mahsulotning qariyb yarmini, sanoat esa to'rttan bir qismini tashkil etishini ko'rsatadi. Biroq hududlar kesimida mazkur nisbat sezilarli darajada farqlanadi: Navoiy viloyatida sanoatning ulushi 75 foizdan yuqori bo'lsa, qator boshqa hududlarda xizmatlar sektori yetakchi tarmoqqa aylangan. Investitsiyalar hajmining barqaror o'sishi hududiy iqtisodiyotdagi tarkibiy siljishlarni jadallashtiruvchi muhim omillardan biri sifatida baholangan.

Kalit so'zlar: hududiy iqtisodiyot, tarkibiy o'zgarishlar, sanoatlashuv, xizmatlar sektori, investitsiyalar, yalpi hududiy mahsulot, mintaqaviy rivojlanish.

Аннотация. Проанализирована взаимосвязь индустриализации, расширения сферы услуг и инвестиционной активности в формировании структурных изменений экономики регионов Узбекистана. Цель исследования заключается в выявлении на основе официальных статистических данных за 2021–2025 годы изменений в отраслевой структуре валового регионального продукта страны и её регионов, динамики инвестиций в основной капитал, а также их влияния на структурные преобразования. Результаты исследования показывают, что в масштабах страны сфера услуг формирует почти половину валового регионального продукта, а промышленность — около четверти. Вместе с тем в региональном разрезе данное соотношение существенно различается: в Навоийской области доля промышленности превышает 75 процентов, тогда как в ряде других регионов сфера услуг стала ведущей отраслью. Устойчивый рост объёма инвестиций оценивается как один из важнейших факторов, способствующих ускорению структурных сдвигов в региональной экономике.

Ключевые слова: региональная экономика, структурные изменения, индустриализация, сфера услуг, инвестиции, валовой региональный продукт, региональное развитие.

Abstract. The interrelationship between industrialization, the expansion of the services sector, and investment activity in shaping structural changes in Uzbekistan's regional economies is analyzed. The study aims to identify changes in the sectoral structure of gross regional product across the country and its regions during 2021–2025, examine the dynamics of fixed capital investment, and assess its impact on structural transformation based on official statistical data. The findings indicate that the services sector accounts for nearly half of gross regional product nationwide, while industry represents approximately one-quarter. However, this ratio varies considerably across regions: the share of industry exceeds 75 percent in the Navoi region, whereas the services sector has become the leading economic activity in several other regions. Sustained growth in investment is identified as one of the key factors contributing to the acceleration of structural shifts in regional economies.

Keywords: regional economy, structural changes, industrialization, services sector, investment, gross regional product, regional development.

KIRISH

Hududiy iqtisodiyot tarkibini takomillashtirish, ya'ni resurslarni yuqori qo'shilgan qiymat yaratuvchi tarmoqlar — sanoat va xizmatlar sektori foydasiga qayta taqsimlash masalasi O'zbekiston iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yilning yanvar–dekabr oylarida O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti joriy narxlarida 1 849,7 trln so'mni tashkil etib, real o'sish sur'ati 7,7 foizga yetdi [2], bu esa so'nggi besh yildagi eng yuqori ko'rsatkichdir. Shu bilan birga, iqtisodiy o'sishning sifat jihati, ya'ni uning qaysi tarmoqlar hisobidan ta'minlanayotgani va bu jarayonning hududlar kesimida qanday kechayotgani alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Sanoatlashuv an'anaviy ravishda iqtisodiy o'sishning eng barqaror manbalaridan biri hisoblansa, xizmatlar sektorining jadal kengayishi zamonaviy iqtisodiyotlarning umumiy xususiyati hisoblanadi. Investitsiyalar esa ushbu ikki jarayonni bog'lovchi asosiy mexanizm, ya'ni tarkibiy o'zgarishlarning moddiy asosi vazifasini bajaradi. Shu sababli hududiy iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlarni shakllantirishda sanoat, xizmatlar sektori va investitsiyalarning o'zaro bog'liqligini ilmiy asosda o'rganish dolzarb masala bo'lib qolmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududiy iqtisodiyotning tarkibiy transformatsiyasi masalasi o'zbekistonlik iqtisodchi olimlar tomonidan turli jihatlaridan o'rganilgan. Davlyatova G.M. o'z tadqiqotida mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sanoatning ulushi va uning aholi farovonligiga ta'sirini tahlil qilib, sanoat sohasini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini yoritib bergan [3]. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti huzuridagi "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy jurnalida chop etilgan tadqiqotda ta'kidlanishicha, respublika YalMining tarmoq tarkibida qishloq xo'jaligi ulushining pasayishi va sanoat ulushining o'sishi kuzatilmoqda. Xususan, qishloq xo'jaligi salohiyatiga ega bo'lgan hududlarning sanoat salohiyatidan samarali foydalanish dolzarb ahamiyat kasb etadi [4].

"Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi" ilmiy jurnalida e'lon qilingan tadqiqotda erkin iqtisodiy zonalar, sanoat klasterlari, lokalizatsiya dasturlari hamda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri o'rganilgan bo'lib, sanoat diversifikatsiyasining hududiy iqtisodiy konvergentsiyani ta'minlash, yangi ish o'rinlarini yaratish va hududlar raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi asoslangan [5]. Shu jurnalning boshqa sonida chop etilgan maqolada mintaqalar iqtisodiyotining tarkibiy o'zgarishlarini chuqur tahlil qilish, mintaqalararo iqtisodiy mutanosiblikni ta'minlash yo'llarini aniqlash va ularni ilmiy asoslash zarurligi ta'kidlangan [6]. Yana bir tadqiqotda esa O'zbekiston iqtisodiyotida chuqur tarkibiy transformatsiya jarayonlari kechayotgani, jumladan, 2025-yilda yalpi ichki mahsulotning 7,7 foizga o'sishi qurilish, sanoat va qishloq xo'jaligidagi yuqori rivojlanish sur'atlarini aks ettirgani qayd etilgan [7].

Agrar sektorga investitsiyalarni jalb etish masalasini o'rganuvchi tadqiqotda agrar sohani modernizatsiya qilish va investitsiya faolligini oshirish bo'yicha islohotlar amalga oshirilayotgani, shuningdek, metodologik yondashuvlar va tashkiliy mexanizmlarni yanada takomillashtirish investitsiya samaradorligini oshirishga xizmat qilishi ta'kidlangan [8]. Yuqoridagi tadqiqotlarda hududiy iqtisodiyot tarkibini o'rganishning turli jihatlarini yoritilgan bo'lib, sanoatlashuv, xizmatlar sektori va investitsiyalarning birgalikdagi ta'sirini yagona tahliliy asosda, so'nggi rasmiy statistik ma'lumotlar bilan qiyoslagan holda o'rganishni yanada rivojlantirish ushbu tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda qiyosiy tahlil, statistik-tarkibiy tahlil va tizimli yondashuv usullaridan foydalanilgan. Tadqiqotning ma'lumotlar bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasining rasmiy press-relizlarida yalpi ichki mahsulot [2], yalpi hududiy mahsulotning tarmoqlar bo'yicha tarkibi [9], asosiy kapitalga investitsiyalar [10] va xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari [11] bo'yicha 2021–2025-yillar uchun e'lon qilingan ma'lumotlar, shuningdek, Toshkent shahar statistika boshqarmasining hududiy investitsiyalar tarkibiga oid ma'lumotlari [12] tashkil etadi.

Tadqiqot uch bosqichda amalga oshirilgan. Birinchi bosqichda mamlakat yalpi ichki mahsuloti va yalpi hududiy mahsulotining 2021–2025-yillardagi dinamikasi o'rganilgan. Ikkinchi bosqichda O'zbekiston hududlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi, Andijon, Buxoro, Jizzax, Qashqadaryo, Navoiy va Namangan viloyatlari) bo'yicha yalpi hududiy mahsulotning tarmoqlar — qishloq xo'jaligi, sanoat, qurilish va xizmatlar sohasi — kesimidagi ulushi hisoblangan va qiyoslangan. Uchinchi bosqichda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi va ularning tarmoqlar bo'yicha taqsimlanish tarkibi tahlil qilingan hamda investitsiyalar bilan tarkibiy o'zgarishlar o'rtasidagi bog'liqlik baholangan. Tadqiqotda faqat rasmiy va ochiq statistik manbalardan foydalanilgan bo'lib, u so'rovnoma yoki intervyu kabi birlamchi tadqiqot usullarini o'z ichiga olmaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Rasmiy statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2021–2025-yillarda O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etgan (1-jadval).

1-jadval

O'zbekiston yalpi ichki mahsulotining dinamikasi (2021–2025-yillar, yanvar–dekabr)¹

Yil	YalM hajmi, trln so'm	O'sish sur'ati, %
2021	861,2	108,2
2022	1 041,9	106,1
2023	1 261,8	106,3
2024	1 535,4	106,7
2025	1 849,7	107,7

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2021–2025-yillarda YalM hajmi joriy narxlarida 2,1 baravardan ortiq oshgan, o'sish sur'ati esa 2025-yilda so'nggi to'rt yildagi eng yuqori ko'rsatkich — 107,7 foizga yetgan. Ushbu o'sishning tarmoq manbalarini aniqlash maqsadida yalpi hududiy mahsulotning tarmoqlar bo'yicha tarkibi tahlil qilindi (2-jadval).

2-jadval

O'zbekiston yalpi hududiy mahsulotining tarmoqlar bo'yicha tarkibi (2025-yil, yanvar–dekabr)²

Tarmoq	Hajmi, mlrd so'm	Ulushi, %
Yalpi hududiy mahsulot — jami	1 849 650,0	100,0
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	306 294,2	16,6
Sanoat	472 729,7	25,6
Qurilish	129 224,1	7,0
Xizmatlar sohasi	859 891,4	46,5

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, mamlakat miqyosida xizmatlar sohasi YaHMning deyarli yarmini (46,5 foiz), sanoat esa to'rtidan bir qismidan sal ko'prog'ini (25,6 foiz) tashkil etadi. Bu holat iqtisodiyot tarkibida xizmatlar sektorining muhim o'rin egallayotganidan dalolat beradi. Biroq mazkur nisbat barcha hududlarda bir xil emas, ya'ni hududiy tarkib o'ziga xos xususiyatlarni namoyon etadi (3-jadval).

3-jadval

Ayrim hududlar yalpi hududiy mahsulotining sanoat va xizmatlar sohasi bo'yicha tarkibi (2025-yil, yanvar–dekabr)³

Hudud	YaHM, mlrd so'm	Sanoat ulushi, %	Xizmatlar ulushi, %
O'zbekiston Respublikasi (o'rtacha)	1 849 650,0	25,6	46,5
Qoraqalpog'iston Respublikasi	54 076,9	19,1	48,6
Andijon viloyati	107 717,6	28,5	35,1
Buxoro viloyati	86 608,1	21,2	35,6
Jizzax viloyati	52 956,7	17,8	35,3
Qashqadaryo viloyati	98 783,4	17,1	41,6
Navoiy viloyati	167 964,6	75,4	11,4

Jadval ma'lumotlari hududlar iqtisodiy tarkibining o'ziga xos xususiyatlarini ko'rsatadi. Navoiy viloyatida sanoat ulushi 75,4 foizga yetib, mamlakat o'rtacha ko'rsatkichidan deyarli 3 baravar yuqori. Bu holat viloyatning kon-metallurgiya va kimyo sanoati bo'yicha ixtisoslashuvi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, xizmatlar sohasining ulushi 11,4 foizni tashkil etib, mazkur yo'nalishni yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi. Qoraqalpog'iston Respublikasi va Namangan viloyatida esa xizmatlar sohasining ulushi mamlakat o'rtacha ko'rsatkichiga yaqin yoki undan yuqori bo'lib, mos ravishda 48,6 va 46,8 foizni tashkil etadi. Sanoat ulushi esa ushbu hududlarning mavjud iqtisodiy ixtisoslashuviga muvofiq shakllangan. Jizzax, Qashqadaryo va Buxoro

1 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan [2].

2 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan hisoblangan [9].

3 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan hisoblangan [9].

viloyatlarida sanoat va xizmatlar tarmoqlarining ulushi hududlarning qishloq xo'jaligi va qurilish sohalaridagi salohiyati bilan uyg'un holda shakllangan. Bunday tarkibiy xususiyatlar hududiy sanoat siyosatini ishlab chiqishda har bir hududning ixtisoslashuv salohiyatidan kelib chiqqan holda differensiallashgan yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi. Mazkur xulosa "Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi" jurnalida e'lon qilingan tadqiqot natijalari bilan ham mos keladi [5].

Tarkibiy o'zgarishlarning moddiy asosini tashkil etuvchi investitsiyalar dinamikasi alohida e'tiborga loyiq (4-jadval).

4-jadval
O'zbekistonda asosiy kapitalga investitsiyalar dinamikasi⁴

Yil	Investitsiya hajmi, trln so'm	O'sish sur'ati, %
2021	236,6	102,9
2022	266,2	100,2
2023	356,1	123,4
2024	507,5	131,3
2025	591,1	110,5

Ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, 2021–2025-yillarda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi qariyb 2,5 baravar oshgan, eng yuqori o'sish sur'ati esa 2024-yilda (131,3 foiz) qayd etilgan. Investitsiyalarning tarmoqlar bo'yicha taqsimlanish tarkibini ko'rsatuvchi misol sifatida Toshkent shahrining 2025-yilgi ma'lumotlarini keltirish mumkin. Jami investitsiyalar tarkibida qurilish (14,6 foiz), ishlab chiqarish sanoati (11,6 foiz) va tashish-saqlash xizmatlari (11,96 foiz) yetakchi o'rinlarni egallagan bo'lsa, savdo (8,2 foiz), axborot-aloqa (6,7 foiz) va moliya-sug'urta faoliyati (5,9 foiz) kabi xizmat turlariga yo'naltirilgan investitsiyalar ulushi ham sezilarli darajada o'sgan [12]. Bu holat poytaxt sharoitida investitsiya oqimlarining sanoat va xizmatlar sektori o'rtasida nisbatan muvozanatli taqsimlanayotganini ko'rsatadi.

Xizmatlar sohasi ham jadal rivojlanish tendensiyasini namoyon etmoqda. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, ko'rsatilgan bozor xizmatlarining yanvar oyidagi hajmi 2021-yildagi 19 058,4 mlrd so'mdan 2025-yilda 64 784,6 mlrd so'mgacha, ya'ni qariyb 3,4 baravar oshgan [11]. Ushbu tendensiya sanoatlashuv bilan bir qatorda xizmatlar sektorining ham hududiy iqtisodiyotdagi tarkibiy o'zgarishlarning muhim omili ekanligini tasdiqlaydi. Mazkur xulosa iqtisodiyotning chuqur tarkibiy transformatsiyalashuvi haqidagi ilmiy adabiyotlardagi qarashlar bilan hamohangdir [7].

Umumlashtirib aytganda, tahlil natijalari sanoatlashuv, xizmatlar sektorining kengayishi va investitsiya faolligi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Investitsiyalar hajmining barqaror o'sishi, bir tomondan, sanoat ishlab chiqarishining kengayishiga, ikkinchi tomondan esa xizmatlar sohasining diversifikatsiyalashuviga xizmat qilmoqda. Mazkur jarayon hududlarning mahalliy resurs salohiyati, ixtisoslashuv darajasi va investitsiya muhitidan kelib chiqqan holda o'ziga xos sur'atlarda kechmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalarga kelindi:

Birinchidan, 2021–2025-yillarda O'zbekiston iqtisodiyoti barqaror o'sish tendensiyasini saqlab qolgan bo'lib, YaIM hajmi 2,1 baravardan ortiq oshgan. O'sishning tarmoq manbalari sifatida xizmatlar sohasi (YaIMning 46,5 foizi) va sanoat (25,6 foizi) yetakchi o'rinni egallamoqda.

Ikkinchidan, hududlar kesimida sanoat va xizmatlar sohasining tarkibiy ulushi sezilarli darajada farqlanadi. Navoiy viloyati kabi kon-metallurgiya salohiyatiga ega hududlarda sanoatning ulushi 75 foizdan oshsa, Qoraqalpog'iston Respublikasi va Namangan viloyati kabi hududlarda xizmatlar sohasi yetakchi tarmoqqa aylangan. Bu holat yagona hududiy sanoat-xizmat siyosatidan ko'ra, har bir hududning ixtisoslashuv ustunliklariga asoslangan differensiallashgan yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Uchinchidan, asosiy kapitalga investitsiyalar hajmining 2021–2025-yillarda qariyb 2,5 baravar o'sishi tarkibiy o'zgarishlarning asosiy moddiy asosi bo'lib xizmat qilmoqda. Bunda investitsiyalarning sanoat va xizmatlar sohasi o'rtasida nisbatan muvozanatli taqsimlanishi, Toshkent shahri misolida, tarkibiy diversifikatsiyaning ijobiy natijasi sifatida baholanadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqilgan: hududiy investitsiya siyosatini har bir hududning tarmoq ixtisoslashuvi va tabiiy-iqtisodiy salohiyatidan kelib chiqib differensiallashtirish; sanoat ulushi nisbatan kam bo'lgan hududlarda qayta ishlash sanoati loyihalarini, xizmatlar sohasi rivojlanish salohiyati yuqori

4 Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan [10].

bo'lgan hududlarda esa zamonaviy xizmat turlari infratuzilmasini rag'batlantiruvchi maqsadli dasturlarni ishlab chiqish; hududlararo tarkibiy xususiyatlarni muntazam monitoring qilish uchun yalpi hududiy mahsulotning tarmoq tarkibi ko'rsatkichlarini investitsiyalar tarkibi bilan bog'liq holda tahlil qiluvchi yagona axborot tizimini shakllantirish. Kelgusida ushbu yo'nalishda ekonometrik modellashirish usullari yordamida investitsiyalar va tarkibiy o'zgarishlar o'rtasidagi miqdoriy bog'liqlikni yanada chuqurroq baholash maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasi yalpi ichki mahsuloti: 2025-yil yanvar–dekabr oylari uchun press-reliz. – Toshkent, 2026. – URL: <https://stat.uz>
2. Davlyatova G. M. O'zbekiston iqtisodiyotida sanoatni rivojlantirish istiqbollari // Iqtisodiyot va ta'lim. – 2024. – № 2. – B. 222–228.
3. Hududlar sanoat salohiyatidan foydalanish masalalari // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar: ilmiy jurnal. – Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. – URL: <http://iqtisodiyot.tsue.uz/journal>
4. Hududiy iqtisodiyotda sanoat diversifikatsiyasi va iqtisodiy konvergensiya // Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi: ilmiy jurnal. – 2026. – 6(05). – B. 36–48.
5. Mintaqalar iqtisodiyotining tarkibiy o'zgarishlarining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari // Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi: ilmiy jurnal.
6. O'zbekiston iqtisodiyotining tarkibiy transformatsiyasi tahlili // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar: ilmiy jurnal. – Toshkent: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti.
7. Agrar sektorga investitsiyalarni jalb etishning metodologik takomillashtirilishi // Aktuar moliya va buxgalteriya hisobi: ilmiy jurnal.
8. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasi yalpi hududiy mahsuloti: 2025-yil yanvar–dekabr oylari uchun press-reliz. – Toshkent, 2026. – URL: <https://stat.uz>
9. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasida asosiy kapitalga investitsiyalar: 2025-yil yanvar–dekabr oylari uchun press-reliz. – Toshkent, 2026. – URL: <https://stat.uz>
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari: 2025-yil yanvar. – Toshkent, 2025. – URL: <https://stat.uz>
11. Toshkent shahar statistika boshqarmasi. Toshkent shahrida asosiy kapitalga investitsiyalar bo'yicha press-reliz. – Toshkent, 2025. – URL: <https://toshstat.uz>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
